SOKRATOVA OBRANA

Autor Administrator

SOKRAT 399. g. pr. Kr. Jedan od najznaèajnijih grèkih filozofa. Njegove filozofske nazore zapisali su uèenici , napose filozof Platon i povjesnièar Ksenofont. Filozofska misao okrenuta mu je pitanjima èovjeka. Optužen je od strane vlasti da ne vjeruje u bogove koje propisuje država i da kvari mladež i osuðen na smrt. Nuðena mu je moguænost odlaska u progonstvo, ali dosljedan svojim moralnim naèelima, Sokrat to odbija i raðe priihvaæa smrtnu kaznu, te umire ispivši otrov. Njegovu obranu pred sudom književno je oblikovao Platon. Prenosimo ulomke govora koje je preveo Koloman Rac iz knjige Glasoviti govori, Naklada Zadro, 1999. Obrana Sokratova

(....) I sad ja odlazim - vi ste me odsudili na smrt, a na te tu udarila je istina žig pakosti i nepravednosti. I ja ostajem kod svoga prijedloga, pa i oni. Pa to je možebit negdje tako i trebalo da bude i mislim, dobro je. (...) A sada želim proricati, suci, vama koji ste me odsudili. Pa i jesam veæ ondje gdje ljudi najviše prorièu kad im je mrijeti. Ta velim, ljudi, koji ste mene smakli, stiæi æe vas kazna odmah poslije smrti moje, mnogo teža, Zeusa mi, nego ona kojom ste me pogubili; jer sada ste to uradili u misli da æete se osloboditi te neæete odgovarati za svoj život, ali æe vam se sasvim protivno - tako ja mislim - dogoditi. Više æe ih biti koji æe vas ispitivati; njih sam ja sada zaustavljao, ali vi nijeste vidjeli. I bit æe ljuæi koliko su mlaði; i vi æete se veæma jediti. Jer ako mislite da æete, ubijajuæi ljude, zadržati koga da vas ne grdi zato što ne živite pravo, pravo ne sudite. Ta ovakav spas niti je baš moguæ ni lijep, veæ onakav je ponajljepši i ponajlakši kad ne braniš ostalima, nego sebe pripravljaš kako æeš biti što bolji. To sam dakle vama, što ste me na smrt odsudili, na rastanku prorekao. A prosudimo i ovako, da ima mnogo nade, da je to dobro! Ta smrt je jedno od dvoga: ili je takva, te mrtav nije ništa niti ima ikakvo osjeæanje o èemu, ili je , kako se govori, upravo nekakva promjena i seoba duše odavde na drugo mjesto. Pa ako nema nikakva osjeæanja, nego je kao san kad tko spava a ne sanja ništa, divna bi blagodat bila smrt. Ja mislim, kad bi trebalo da neko odabere onu noæ kad je tako zaspao te mu se ništa ni usnilo nije, pa kad bi trebalo da ostale noæi i dane života svoga usporedi s tom noæi i da razmisli i kaže koliko je dana i noæi slaðe od one noæi proživio u s životu – mislim, ne bi ih samo kakav obièan èovjek nego i veliki kralj perzijski lako izbrojio prema ostalim ostalim danima i noæima. Ako je dakle smrt takva, blagodat je, velim. I ovako mi se cijelo vrijeme ne èini ništa više nego jedna noæ. A ako je opet smrt seoba odavde na drugo mjesto, te je istina što se govori, da su doista ondje svi pokojnici - kakvoga bi onda veæeg dobra bilo od ovoga, ljudi suci? Jer doðe li tko u Had i riješi se tih nazovisudaca i naðe prave suce, za koje se i kaže da ondje sude - tako Mino, Radamant, Eak, Triptolem i drugi koji su izmeðu polubogova bili pravedni u životu svom – zar æe loša biti seoba? Ili opet da se sastanete s Orfejem, Musejm, Hesiodom i Homerom- što bi tko od vas za to dao? Ma želja me stotinu puta umrijeti ako je to istina. (....) A što bi bilo glavno, provodio bih vijek ispitujuæi one ondje i istražujuæi, kao ove ovdje, tko je od njih mudar, tko li misli, a nije. Što bi tko, suci, dao za to da ispita onoga što je na Troju poveo onu silnu vojsku, ili Odiseja, ili Sisifa, ili sijaset drugih, i muškaraca i žena, što bi ih tko mogao navesti? S njima se ondje razgovarati i boraviti i ispitivati ih - to bi bila neizmjerna sreæa. Svakako za to valjda oni ondje ne ubijaju. Ta- i inaèe su sretniji oni ondje od ovih ovdje, pa su još sve ostalo vrijeme be-smrtni, ako je iole istina što se govori. (...) Nego i vi, suci, treba da budete puni dobre nade prema smrti i držite jedino ovo za istinu: nema zla za dobra èovjeka, ni živa ni mrtva, a bogovi ne od-nemaruju djela njegova. I nije mi se to sada samo od sebe dogodilo, nego mi je jasno da je po me bilo bolje da veæ umrem i muka se riješim. Zato i nije mene nigdje znak odvratio te ja bar nijesam baš kivan na one što su me odsudili i tužili. Ali me opet nijesu s tom mišlju sudili i tužili nego zato što su mislili da mi škode. To ih je vrijedno koriti. Ovoliko ipak molim: si-novima mojim, kad poodrastu, osvetite se, ljudi! Dodijavajte im isto tako kao što sam ja vama dodijavao, ako vam se èini da se brinu prije za blago ill drugo što nego za krepost i ako budu mislili da su nešto, a nijesu ništa! Grdite ih, kao ja vas, da ne mare za ono za što treba i da misle da su nešto, a ne vrijede ništa. I budete li to ovako radili, pravo æe se to od vas dogoditi i meni samome i sinovima. Ali veæ je doba poæi - meni u smrt, a vama u život. A tko od nas polazi na bolju sreæu ne zna nitko no Bog.